Þriðjudaginn 17. september 1996.

Nr. 340/1996. **Búlandstindur hf.**
(Jón Kr. Sólnes hrl.)
gegn
Hvoli hf.
(Þorsteinn Júlíusson hrl.)

Kærumál. Frávísunarúrskurður felldur úr gildi.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Garðar Gíslason, Arnljótur Björnsson og Markús Sigurbjörnsson.

Sóknaraðili skaut málinu til Hæstaréttar með kæru 2. september 1996, sem barst réttinum ásamt kærumálsgögnum 9. sama mánaðar. Kærður er úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 16. júlí 1996, þar sem máli sóknaraðila á hendur varnaraðila er vísað frá dómi, en sóknaraðili kveðst ekki hafa fengið vitneskju um úrskurðinn fyrr en 30. ágúst sl. Kæruheimild er í j-lið 1. mgr. 143. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Sóknaraðili krefst þess, að hinn kærði úrskurður verði felldur úr gildi og lagt fyrir héraðsdómara að taka málið til efnislegrar meðferðar. Þá er krafist málskostnaðar í héraði og kærumálskostnaðar.

Varnaraðili krefst staðfestingar hins kærða úrskurðar og kærumálskostnaðar úr hendi sóknaraðila.

Sóknaraðili höfðaði málið til heimtu skuldar samkvæmt tíu skuldabréfum, út gefnum í Reykjavík 10. apríl 1985. Í bréfunum segir, að lánið skuli „. . .endurgreiða á sjö árum, í fyrsta skipti 20. apríl 1986, annað skipti 20. ágúst 1986, þriðja skipti 20. jan. 1987 og síðan á sex mánaða fresti, 20. júlí og 20. janúar ár hvert". Málsaðilar deila um þennan skilmála bréfanna. Telur sóknaraðili, að gjalddagar þeirra séu fjórtán, en varnaraðili, að þeir séu þrettán. Úr þessum ágreiningi verður að leysa, þegar málið er dæmt að efni til, en ekki getur það varðað frávísun málsins, að sóknaraðili reisi kröfur sínar á þeirri skýringu umrædds skilmála, sem hann telur rétta. Samkvæmt þessu og þar sem ekki eru aðrir annmarkar á málatilbúnaði sóknaraðila, sem leitt geta til frávísunar málsins, verður hinn kærði úrskurður felldur úr gildi og lagt fyrir héraðsdómara að taka málið til efnismeðferðar.

Varnaraðili greiði sóknaraðila kærumálskostnað, svo sem í dómsorði greinir.

Dómsorð:

Hinn kærði úrskurður er felldur úr gildi. Lagt er fyrir héraðsdómara að taka málið til efnismeðferðar.

Varnaraðili, Hvoll hf., greiði sóknaraðila, Búlandstindi hf., 40.000 krónur í kærumálskostnað.

Úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 16. júlí 1996.

Ár 1996, þriðjudaginn 16. júlí, er á dómþingi Héraðsdóms Reykjavíkur, sem háð er af Allani Vagni Magnússyni héraðsdómara í Dómhúsinu við Lækjartorg, kveðinn upp úrskurður í málinu nr. E-1926/1995: Búlandstindur hf. gegn Hvoli hf.

Með stefnu, birtri 1. mars 1995, höfðaði Búlandstindur hf., kt. 490169-4749, Hafnargötu 1, Djúpavogi, mál þetta á hendur William Þór Hagalín, kt. 131139-4549, Háeyrarvöllum 54, Eyrarbakka, og Ingibjörgu Jóhannesdóttur, kt. 051047-4279, Eyrargötu 31, Eyrarbakka, báðum sem stjórnarmönnum f. h. Hvols hf., útgerðarfélags, kt. 430185-0209, Eyrargötu 25, Eyrarbakka.

Dómkröfum er lýst þannig í stefnu:

„að stefndu greiði stefnanda in solidum 4.867.990,45 kr. með dráttarvöxtum samkv. III. kafla laga nr. 25/1987 frá 20. 1. 1989 sem hér segir: [...]."

Þá er krafist málskostnaðar [...].

Af hálfu stefnda eru þær kröfur gerðar aðallega, að máli þessu verði vísað frá dómi, en til vara, að hann verði sýknaður af öllum kröfum stefnanda. Þá krefst stefndi þess, að sér verði tildæmdur málskostnaður að mati dómsins að viðbættum virðisaukaskatti á málflutningsþóknun.

Stefnandi reisir kröfur sínar á tíu veðskuldabréfum, öllum út gefnum í Reykjavík 10. apríl 1985 af Hvoli hf. til stefnanda á grundvelli kaupsamnings, dags. 20. desember 1984, milli stefnanda og stefnda um kaup stefnda á mb. Mánatindi, SU-95.

Hvert bréfanna er að fjárhæð 479.606 krónur og bundið lánskjaravísitölu með grunnvísitöluna 1006 stig, þ. e. lánskjaravísitölu janúarmánaðar 1985. Bréfin bera 3% ársvexti að hámarki, en þó aldrei hærri en hæstu lögleyfðu vexti af verðtryggðum fjárskuldbindingum hverju sinni. Í bréfunum er svofelld klausa: „Lán þetta ber að endurgreiða á sjö árum, í fyrsta skipti 20. apríl 1986, annað skipti 20. ágúst 1986, þriðja skipti 20. jan. 1987 og síðan á sex mánaða fresti, 20. júlí og 20. janúar ár hvert. Afborganir eru reiknaðar

þannig, að á hverjum gjalddaga er vísitöluálagi bætt við höfuðstól lánsins og síðan deilt í útkomuna með þeim fjölda gjalddaga, sem þá eru eftir, að meðtöldum þeim gjalddaga, sem er í það sinn. (Á 1. gjalddaga greiðist 1/7 hluti lánsins.)"

Bréfin skyldu tryggð annars vegar með 7. veðrétti í mb. Mánatindi, SU-95, og hins vegar átti hluti þeirra, samtals 959.212 krónur, að vera tryggður með veði í fasteignunum nr. 39 við Eyrargötu á Eyrarbakka (575.257 krónur) og Eyrargötu 10 A, Eyrarbakka (383.685 krónur).

Veðskuldabréfunum var ekki þinglýst á umræddar eignir.

Í stefnu segir, að skuldabréf þessi séu gefin út á grundvelli kaupsamnings, dagsetts 20. desember 1984, milli stefnanda og stefnda, en afsal hafi verið gefið út 29. desember 1986, „og voru þá gefin út tíu veðtryggð veðskuldabréf, hvert að fjárhæð 479.606 kr.".

Þá segir í stefnu, að stefndi hafi selt vélskipið Andvara, VE-100, áður Drífa, ÁR-300, og þar áður Mánatindur, SU-95, Jóhannesi Halldórssyni, Höfðavegi 42 í Vestmannaeyjum, skv. afsali, út gefnu 20. desember 1988. Skv. ákvæðum afsalsins hafi afsalshafi tekið að sér að greiða þá á 9. veðrétti samkvæmt tíu handhafaskuldabréfum, dags. 10. janúar 1985, samtals að fjárhæð 4.796.060 krónur. Þessi sala hafi farið fram án tilkynningar til stefnanda, en afsalshafi hafi greitt af veðskuldabréfunum, sem voru til innheimtu hjá Landsbanka Íslands, útibúinu á Höfn í Hornafirði.

Hinn 12. janúar 1989 hafi Jóhann Halldórsson selt mb. Andvara, VE-100, Hólmari V. Gunnarssyni. Skv. 3. gr. VI í makaskiptaafsali, dagsettu 12. janúar 1989, hafi Hólmar tekið að sér að greiða óþinglýsta veðskuld. Skuldareigandi hafi verið talinn Hvoll hf. skv. tíu veðskuldabréfum, út gefnum 20. janúar 1985, upphaflega 4.316.454 krónur, þá tilgreind að uppgreiðsluverði 3.032.150 krónur. Segir í stefnu, að útgáfudagur sé rangt tilgreindur og eigi að vera 20. apríl 1985 og að upprunaleg fjárhæð kröfunnar sé ranglega tilgreind, en átt sé við skuldabréf þau, sem krafið er um greiðslu á í þessu máli. Þessi sala hafi farið fram án tilkynningar til stefnanda. Þá segir, að Hólmar hafi fargað skipinu, og hafi það verið tekið af aðalskipaskrá 16. júlí 1992 án þess að tilkynna stefnanda um það.

Þá segir í stefnu, að við innborgun á skuldina 28. febrúar 1994 hafi höfuðstóll numið 4.867.990,45 krónum, sem sé stefnufjárhæð í málinu, og þann dag hafi áfallnir dráttarvextir numið 3.273.226,76 krónum auk innheimtukostnaðar, að fjárhæð 378.019 krónur, og hafi öll innborgunin, 2.257.662,40 krónur, gengið til greiðslu vaxta og kostnaðar, en eftirstöðvar hafi numið 6.261.573,81 kr. eftir greiðsluna. Við innborgun á skuldina 17. nóvember 1994, að fjárhæð 1.805.192 krónur, hafi krafan staðið í 5.056.116,23 krónum

eftir greiðsluna, en á þeim degi hefðu fallið vextir á kröfuna frá innborguninni 28. febrúar, að fjárhæð 599.464,40 krónur, og hafi heildarvextir á höfuðstól numið 3.872.961,18 krónum auk áðurgreinds kostnaðar, að fjárhæð 378.019 krónur, eða vextir og kostnaður samtals að fjárhæð 4.250.980,18 krónur. Þannig hafi öll innborgunin, samtals að fjárhæð 4.062.854,40 krónur, gengið til greiðslu áfallinna vaxta og kostnaðar, og komi innborganir þannig ekki til lækkunar á höfuðstól.

Stefnandi vísar til XVII. kafla laga nr. 91/1991 um réttarfar, þar sem hann reisi kröfu sína á skuldabréfum.

Stefndi styður frávísunarkröfu sína einkum þeim rökum, að málið sé ranglega reifað í stefnu, að því er varði talnalega uppsetningu og kröfugerð, en í stefnu sé gert ráð fyrir, að gjalddagar séu fjórtán, og þar sem búið sé að greiða af bréfunum í nokkur ár, allt að tíu afborgunum af sumum bréfanna, náist hærri eftirstöðvar þess, sem verið sé að stefna fyrir. Ljóst virðist vera af skilmálum, að á fyrsta gjalddaga, sem var rúmu ári eftir, að bréfin voru gefin út, skyldi greiða 1/7 hluta lánsins. Þá væru eftir sex ár af lánstímanum, sem greiða skyldi af tvisvar á ári, alls tólf afborganir. Heildarfjöldi afborgana sé því þrettán. Þá er því haldið fram, að vextir, sem fallið hafi á skuldina fyrir 23. mars 1991, séu fyrndir. Þá sé ranglega greint frá um inngreiðslur á skuldina, en greiddar hafi verið 2.257.662,40 krónur 28. febrúar 1994, en ekki 1.879.643,40 krónur, eins og segi í stefnu. Hafi heildargreiðsla frá Hólmari V. Gunnarssyni inn á skuldina numið 4.062.854 krónum, svo sem sjá megi á bréfi lögmanns hans, dagsettu 4. mars 1994, sem lagt hefur verið fram í málinu.

Stefnandi hefur lagt fram frumrit skuldabréfanna ásamt viðfestum fylgiskjölum, þar sem afborganir höfuðstóls og vaxta hafa verið færðar inn. Samkvæmt þeim færslum hefur stefndi greitt af bréfunum, meðan hann var eigandi mb. Mánatinds, og miðað við 20. apríl 1986, sem var 1. gjalddagi bréfanna, var greiddur 1/7 hluti nafnverðs þeirra auk vaxta og dráttarvaxta. Síðan var greitt af bréfunum eins og eftir stæðu 6/7, sem greiða skyldi með tólf afborgunum. Þá hefur verið lögð fram í málinu stefna á hendur stefnda og Hólmari V. Gunnarssyni, út gefin af lögmanni stefnanda 8. júní 1993, og var það mál þingfest 24. júní 1993. Kröfur í því máli voru reistar á sömu skuldabréfum og hér er krafið um greiðslu á, og fram kemur í málinu, að meðstefndi í því máli, Hólmar V. Gunnarsson, greiddi fjárhæðir þær, sem hér að framan er gerð grein fyrir sem innborgunum. Stefnukröfur í því máli voru á því reistar, að gjalddagar bréfanna væru alls þrettán, en í því máli, sem hér er til meðferðar, er kröfugerð við það miðuð, að þeir hafi verið fjórtán.

Fram kemur í málinu, að bréfin voru innheimt af Landsbanka Íslands miðað við, að gjalddagar þeirra væru þrettán, og stefnandi höfðaði mál á hendur stefnda og Hólmari V. Gunnarssyni, þar sem miðað var við þrettán gjalddaga. Skilja má orðalag skuldabréfanna svo, að eftir að ½ hluti bréfanna hefði verið greiddur á 1. gjalddaga, skyldu þeir ½ hlutar, sem eftir væru, greiddir með jöfnum afborgunum eða á tólf gjalddögum, eins og haldið er fram af stefnda. Eins og framkvæmdin var hjá þeim, er annaðist innheimtu fyrir stefnanda á bréfunum, svo og þegar litið er til kröfugerðar stefnanda sjálfs í áðurnefndu máli, verður við það að miða, að gjalddagar nefndra bréfa hafi verið þrettán, en ekki fjórtán, eins og stefnandi miðar við hér. Þykir því slíkt ósamræmi vera á milli bréfanna og kröfugerðar stefnanda í máli þessu, að þegar af þeirri ástæðu beri að vísa því frá dómi.

Samkvæmt úrslitum málsins ber að úrskurða stefnanda til að greiða stefnda 300.000 krónur í málskostnað.

Úrskurðarorð:

Máli þessu er vísað frá dómi.

Stefnandi, Búlandstindur hf., greiði stefnda, Hvoli hf., 300.000 krónur í málskostnað.